

Αθήνα, 17-07-2015

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/4006/17-07-2015

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Α Π Ο Φ Α Σ Η 87/2015

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση στην έδρα της, την 09-06-2015, σε συνέχεια της από 12-05-2015 συνεδρίασης και εξ αναβολής της από 31-03-2015 συνεδρίασης, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Π. Χριστόφορος, Πρόεδρος της Αρχής, Α. Κοτσαλής, Α.-Ι. Μεταξάς, Α. Συμβώνης, ως εισηγητής με δικαίωμα ψήφου, Κ. Χριστοδούλου και Π. Τσαντίλας, τακτικά μέλη. Δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος, αν και κλήθησαν νομίμως εγγράφως, το μέλος Δ. Μπριόλας και το αναπληρωματικό μέλος αυτού Χ. Ανθόπουλος. Στη συνεδρίαση, χωρίς δικαίωμα ψήφου, επίσης παρέστησαν ο Κ. Λιμνιώτης, ειδικός επιστήμονας υπάλληλος του Τμήματος Ελεγκτών, ως βοηθός εισηγητή και η Γ. Παλαιολόγου, υπάλληλος του Τμήματος Διοικητικού-Οικονομικού, ως γραμματέας, μετά από εντολή του Προέδρου. Ο βοηθός εισηγητής Γ. Ρουσόπουλος ειδικός επιστήμονας υπάλληλος του Τμήματος Ελεγκτών, απουσίαζε λόγω κωλύματος.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/898/11-02-2014 καταγγελία των Α και Β, πρώην εργαζόμενων της Μαρινόπουλος Α.Ε.. Σύμφωνα με αυτή, σε εγκατάσταση της εταιρείας και συγκεκριμένα στο Security Operations Center (S.O.C.) που βρίσκεται σε υπόγειο χώρο επί της οδού Αγ. Δημητρίου 63 στον Άλιμο έχουν τοποθετηθεί κάμερες σε διάφορους χώρους και συγκεκριμένα στο χώρο του κέντρου ελέγχου (Control Room), στο χώρο της κουζίνας, στις σκάλες και στο διάδρομο οι οποίες χρησιμοποιούνται και για τον έλεγχο των εργαζομένων. Όπως επίσης αναφέρεται στην καταγγελία, από το χώρο αυτό πραγματοποιείται

παρακολούθηση των καταστημάτων της εταιρείας, πανελλαδικά. Συγκεκριμένα, λαμβάνεται εικόνα εξωτερικά και εσωτερικά των καταστημάτων, των πελατών και των υπαλλήλων. Ενδεικτικά αναφέρονται δεκαεπτά υποκαταστήματα.

Κατόπιν ελέγχου του συνόλου των γνωστοποιήσεων της εταιρείας διαπιστώθηκε ότι είχε γνωστοποιηθεί στην Αρχή η λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε διάφορα υποκαταστήματά της. Σε σχέση με τα καταγγελλόμενα, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε γνωστοποιηθεί εγκατάσταση καμερών σε χώρο όπως αυτός που περιγράφεται στην καταγγελία στον Άλιμο. Επίσης, δεν είχε γνωστοποιηθεί η λειτουργία ενιαίου Κέντρου Ασφάλειας (Security Operations Center - S.O.C.) όπου πραγματοποιείται λήψη και επόπτευση της εικόνας των καμερών των υποκαταστημάτων. Αντίθετα, σε όλες τις γνωστοποιήσεις δηλώνεται ότι οι κάμερες κάθε υποκαταστήματος συνδέονται απευθείας με τη μονάδα ελέγχου, χωρίς τη χρήση δικτύου, ενώ σε όσες περιπτώσεις συμπληρώνεται το πεδίο για τη χωροθέτηση της μονάδας ελέγχου δεν αναφέρεται χρήση μονάδας ελέγχου εκτός του εκάστοτε υποκαταστήματος, αλλά πάντοτε εντός αυτού. Συνεπώς, σε κάθε περίπτωση έχει γνωστοποιηθεί στην Αρχή ότι οι οθόνες ελέγχου των καμερών κάθε υποκαταστήματος βρίσκονται σε χώρο του υποκαταστήματος αυτού. Τα ανωτέρω βρίσκονται σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα στην καταγγελία. Σύμφωνα με την καταγγελία η παρακολούθηση ήταν συνεχής καθ' όλο το 24ωρο από προσωπικό που εργάζεται σε τρεις βάρδιες.

Περαιτέρω, από την εξέταση των γνωστοποιήσεων και ανεξάρτητα της ανωτέρω καταγγελίας, προέκυψαν τα εξής: α) σε ολιγάριθμες περιπτώσεις δηλώθηκε ότι τοποθετούνται κάμερες σε τουαλέτες πελατών, β) σε αρκετά υποκαταστήματα χρησιμοποιούνται περιστρεφόμενες κάμερες, χωρίς αυτές να ελέγχονται από προσωπικό ασφαλείας, γ) σε ορισμένες περιπτώσεις αναφέρεται ότι τοποθετείται οθόνη παρακολούθησης στο γραφείο διεύθυνσης (για παράδειγμα, στο κατάστημα επί της οδού Μιχαήλ Βόδα στην Αθήνα, σε κατάστημα της Ν. Φιλαδέλφειας αλλά και σε κατάστημα της Τρίπολης) και δ) σε μια περίπτωση αναφέρεται ότι έχουν τοποθετηθεί εσωτερικές κάμερες σε χώρους γραφείων (γραφεία Σπάτων). Τέλος, στα έγγραφα των διαδικαστικών κανονισμών αναφέρεται για την «Κονσόλα ελέγχου 24 ώρες» ότι α) επιτρέπει την ανακάλυψη και διόρθωση λαθών στην οργάνωση, β) απαραίτητος είναι ο έλεγχος που αφορά στον κανονισμό για την απαγόρευση του καπνίσματος και ότι γ) ο Υπεύθυνος Ασφαλείας της Επιχείρησης πρέπει να ενημερώνεται για οποιοδήποτε σχετικό με την κακή χρήση των μηχανημάτων, από τους υπαλλήλους, περιστατικό.

Η Αρχή απέστειλε στη Μαρινόπουλος Α.Ε. το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3714/12-06-2014 έγγραφό της και προχώρησε σε υπόμνηση με το Γ/ΕΞ/7195/25-11-2014 έγγραφο. Με τα έγγραφα αυτά κάλεσε την εταιρεία να απαντήσει επί των καταγγελλομένων και να διευκρινίσει τα προαναφερθέντα ευρήματα σε σχέση με τις υποβληθείσες γνωστοποιήσεις και την εφαρμογή του κανονισμού «Κονσόλας 24 ωρών». Παράλληλα, ενημέρωσε ότι θα πρέπει να εξετάσει τις προϋποθέσεις νομιμότητας των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στα υποκαταστήματά της και να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για τη σύνομη λειτουργία αυτών.

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/494/28-01-2015 έγγραφο υπόμνημά της η Μαρινόπουλος Α.Ε. απάντησε στα έγγραφα της Αρχής, εκθέτοντας τις απόψεις της. Σε αυτό αναφέρει ότι κατόπιν στάθμισης, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, των δικαιωμάτων εργαζομένων και επισκεπτών των καταστημάτων της και της ανάγκης εξασφάλισης συνθηκών ασφάλειας και προστασίας της περιουσίας εγκατέστησε στα καταστήματά της συστήματα βιντεοεπιτήρησης. Επί της καταγγελίας αναφέρει κατ' αρχάς ότι αυτή είναι ψευδής και επιζητεί να βλάψει τη φήμη και το κύρος της εταιρείας. Κατόπιν, σημειώνει ότι ο όμιλος διαθέτει περίπου 900 καταστήματα και τα εγκατεστημένα σε αυτά συστήματα βιντεοεπιτήρησης έχουν γνωστοποιηθεί στην Αρχή. Δηλώνει ότι είναι ψευδές ότι μέσω του S.O.C. ελέγχονται και αποθηκεύονται τα δεδομένα των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης των υποκαταστημάτων, καθώς το SOC αποτέλεσε ένα οργανωτικό μέτρο με δοκιμαστικό χαρακτήρα, εκτεινόμενο σε 30 μεγάλα καταστήματα, με σκοπό να δοκιμαστούν οι δυνατότητες επιτυχούς εγκατάστασης ανάλογου συστήματος και τυχόν πλεονεκτήματα κεντρικής διαχείρισης των δεδομένων των καμερών από άποψη αποτελεσματικότητας και οικονομίας κλίμακας. Το σύστημα αυτό δεν υποκατέστησε τη γνωστοποιηθείσα στην Αρχή οργάνωση της βιντεοεπιτήρησης σε τοπική βάση, ανά υποκατάστημα. Οι μονάδες λειτουργούν και καταγράφουν σε επίπεδο καταστήματος, χωρίς να μεταβάλλεται η διαχείριση του συστήματος ή να θίγονται επιπρόσθετα τα δικαιώματα των καταναλωτών. Δεδομένης της επεξεργασίας των συλλεγόμενων στοιχείων σε πρωτογενές επίπεδο υποκαταστήματος και όχι σε μεταγενέστερο επίπεδο ελέγχου αυτών μέσω του SOC, δε θεωρήθηκε σκόπιμη η περαιτέρω γνωστοποίηση στην Αρχή. Δήλωσε επίσης ότι προτίθεται να τροποποιήσει τις υποβληθείσες γνωστοποιήσεις και να συμπεριλάβει το SOC σε αυτές, στο βαθμό που αποφασισθεί να υποκαταστήσει ως κεντρικό σύστημα κάποια τοπικά κλειστά κυκλώματα βιντεοεπιτήρησης. Τέλος, όσον αφορά στις μη γνωστοποιηθείσες κάμερες σε χώρους του SOC, σε χώρο κουζίνας και σε εσωτερικό διάδρομο, υποστηρίζει ότι αυτές ήταν εγκατεστημένες σε χώρο υψίστης ασφαλείας όπου πραγματοποιείται έλεγχος επισκεπτών και η

χρήση τους αντιστοιχούσε αποκλειστικά σε λήψη εικόνας και όχι σε καταγραφή, ενώ οι κινούμενοι στο χώρο ήταν ειδικοί υπάλληλοι ασφάλειας επιχειρήσεων, οπότε το μέτρο είναι πρόσφορο και αναλογικό. Η εταιρεία δήλωσε ότι οι κάμερες παρέμεναν στο χώρο αλλά ήταν ανενεργές.

Όσον αφορά τα ζητήματα που αφορούν στα ευρήματα από την εξέταση των γνωστοποιήσεων η εταιρεία αναφέρει τα εξής: α) Σε κανένα κατάστημα δεν υφίστανται κάμερες σε χώρους τουαλετών. Τυχόν τέτοια αναφορά στις γνωστοποιήσεις δεν μπορεί παρά να είναι έμμεση επειδή πλησίον του χώρου αυτού τοποθετούνται ATM τραπεζών. 2) Οι υπάρχουσες περιστρεφόμενες κάμερες θα ακινητοποιηθούν σε ένα σημείο λήψης και θα χρησιμοποιούνται ως απλές κάμερες. 3) Οθόνες σε γραφεία διεύθυνσης έχουν τοποθετηθεί μόνο σε μερικά μικρά υποκαταστήματα, καθώς αυτά δε διαθέτουν επαρκείς χώρους για εγκατάσταση χώρου ελέγχου. Η τοποθέτηση αυτή δε σχετίζεται με παρακολούθηση του προσωπικού. 4) Εσωτερικές κάμερες σε χώρο γραφείων υφίστανται μόνο στο βαθμό που στοχεύουν σε χώρους καταστήματος και όχι σε χώρους που δραστηριοποιείται το προσωπικό του γραφείου. 5) Ο κανονισμός «κονσόλα ελέγχου 24 ώρες» ήταν μετάφραση από τα γαλλικά των διαδικασιών του πρώην ιδιοκτήτη. Έχει πάψει να ισχύει από τριετίας όταν σταμάτησαν να τοποθετούνται στα καταστήματα υπάλληλοι ασφάλειας και ως εκ τούτου δεν ισχύουν οι σχετικές διαδικασίες.

Με νεώτερο έγγραφό τους (με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/973/13-02-2015) ο Α ενημέρωσε την Αρχή ότι το S.O.C. συνεχίζει να λειτουργεί σε 24ωρη βάση ενώ απασχολεί καθημερινά περί τα 20 άτομα σε οκτάωρες βάρδιες. Σε αυτό λαμβάνεται εικόνα και διάφορα σήματα ελέγχου από καταστήματα της Μαρινόπουλος Α.Ε. σε όλη την Ελλάδα.

Περαιτέρω, την 31-03-2015 διενεργήθηκε έλεγχος στις σχετικές εγκαταστάσεις του υπευθύνου επεξεργασίας και συνετάχθη το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2314/20-04-2015 πόρισμα ελέγχου το οποίο διαβιβάστηκε στον υπεύθυνο επεξεργασίας με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2546/04-05-2015 έγγραφο της Αρχής. Από το πόρισμα ελέγχου προκύπτουν συνοπτικά τα εξής: α) Το S.O.C. λειτουργεί από το 2010 με δυνατότητα λήψης και επόπτευσης σημάτων (μεταξύ των οποίων και εικόνας) από περίπου 30 από τα μεγαλύτερα καταστήματα του υπευθύνου επεξεργασίας. Η αποθήκευση των εικόνων γίνεται τοπικά στα καταστήματα. Το σύστημα λειτουργεί σε 24ωρη βάση με προσωπικό ασφαλείας. β) Διαπιστώθηκε ότι επιτηρούμενοι χώροι καταστημάτων που είχαν δηλωθεί ως προθάλαμοι ή χώροι τουαλετών και χώροι εντός δοκιμαστηρίων ήταν στην πράξη χώροι των καταστημάτων πλησίον των εισόδων

των παραπάνω χώρων. γ) Εντός του SOC υπάρχει εγκατεστημένος εξοπλισμός συστήματος βιντεοεπιτήρησης, με κάμερες και κέντρο ελέγχου. Κατά τον έλεγχο το σύστημα αυτό δεν βρέθηκε σε λειτουργία, αλλά διαπιστώθηκε ότι ήταν εύκολο να τεθεί σε λειτουργία με πολύ απλές κινήσεις. Η κεντρική μονάδα δεν διέθετε κατά το χρόνο ελέγχου δυνατότητα καταγραφής, κάτι που είναι πιθανό να συνέβαινε στο παρελθόν. Τέλος, οι κάμερες, αν τεθούν σε λειτουργία, λαμβάνουν εικόνα από προαύλιο χώρο, εισόδους και εξόδους, το χώρο του κεντρικού εξοπλισμού, διάδρομο, χώρους γραφείων, χώρο θέσεων εργασίας χωρίς να εστιάζουν σε αυτές και χώρο δωματίου κουζίνας.

Παράλληλα ο υπεύθυνος επεξεργασίας, δια του πληρεξούσιου δικηγόρου του, υπέβαλε νέο υπόμνημα (υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2593/06-05-2015), στο οποίο επισύναψε και συμπληρωματικές γνωστοποιήσεις για τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης που διατηρεί. Με το υπόμνημα αυτό αρχικά επισημαίνει ότι το κίνητρο των καταγγελλόντων δεν ήταν η τυχόν προσβολή του δικαιώματός τους στην προσωπικότητα, μέσω παραβίασεως διατάξεων αποτομένων των προσωπικών δεδομένων τους, αλλά αποκλειστικά και μόνο η διάθεσή τους να βλάψουν με τους ισχυρισμούς τους την εταιρεία, καθώς πρόκειται για απολυθέντες υπαλλήλους των οποίων η αγωγή κατά της εταιρείας απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό από το Τμήμα Εργατικών Διαφορών του Πρωτοδικείου Αθηνών προ της υποβολής της καταγγελίας. Συνεχίζει να υποστηρίζει ότι το σύνολο των καταγγελιών ήταν αβάσιμο και υπερβολικό. Κατόπιν ενημερώνει για τις ενέργειες τις οποίες εκτέλεσε ώστε, όπως αναφέρει, να τηρούνται οι οδηγίες και συστάσεις της Αρχής, πριν τη συνεδρίαση της 12-05-2015 και κατόπιν του επιτόπιου ελέγχου. Συγκεκριμένα: α) Προέβη σε γνωστοποίηση (υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1023/05-05-2015) της ύπαρξης κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης για την επιτήρηση του SOC. Δηλώνει μάλιστα ότι παρ' όλο που η τοποθέτηση καμερών επιτήρησης εσωτερικών χώρων θεωρείται επιβεβλημένη για ένα νευραλγικής σημασίας για την ασφάλεια της εταιρείας χώρο απόφυγε την τοποθέτηση καμερών σε εσωτερικούς χώρους όπως η κουζίνα, ο εσωτερικός διάδρομος και ο χώρος εγκατάστασης των οθονών ελέγχου (Control room). Τυχόν κάμερες που ήταν εκεί εγκατεστημένες μεν, πλην όμως ανενεργές και εκτός λειτουργίας απεγκαταστάθηκαν. β) Προέβη σε τροποποιητική γνωστοποίηση (υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1020/05-05-2015) για τα 29 καταστήματα, από τα οποία μεταφέρεται εικόνα προς το SOC. Με αυτή γνωστοποιείται η επιπρόσθετη λειτουργία της μεταφοράς δεδομένων μέσω καλωδιακού δικτύου προς αποκλειστική οπτική χρήση αυτών, χωρίς να καταργείται ή να μεταβάλλεται η ήδη γνωστοποιηθείσα καταγραφή και επεξεργασία δεδομένων σε κάθε κατάστημα. Μάλιστα, αναφέρει ότι στα εν λόγω καταστήματα όλες οι εγκατεστημένες και

δηλωμένες στην Αρχή περιστρεφόμενες κάμερες σταθεροποιήθηκαν σε μία γωνία λήψεως και ουδετεροποιήθηκαν οι τεχνικές τους δυνατότητες. Επίσης προσαρμόστηκαν οι ονομασίες των καμερών ώστε να αντιστοιχούν στην πραγματική τους θέση και χρήση και να μην δημιουργούνται εσφαλμένες εντυπώσεις σε σχέση με τη λειτουργία τους. γ) Προέβη σε τροποποιητική γνωστοποίηση (υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1022/05-05-2015) σε ό,τι αφορά τις εσφαλμένες ονομασίες καμερών ανά υποκατάστημα αυτής, στο βαθμό που αυτές οι ονομασίες προκάλεσαν παρατηρήσεις σχετικά με τη νομιμότητα ή σκοπιμότητά τους. Δηλώνει ότι οι ονομασίες των καμερών είχαν καθαρά τεχνικό χαρακτήρα και σε καμία περίπτωση σχέση με την πραγματικότητα και την ουσιαστική αντιστοιχία των χώρων παρακολούθησης. Προς απόδειξη παρατίθεται σχετικό φωτογραφικό υλικό. Η εταιρεία προέβη σε μετονομασία των καμερών ώστε να εκλείψει κάθε υπόνοια παρεξήγησης του χαρακτήρα τους. δ) Προέβη σε τροποποιητική γνωστοποίηση (υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1021/05-05-2015) σε ό,τι αφορά την ύπαρξη διαδικαστικού κανονισμού «κονσόλας ελέγχου 24 ώρες», αναφέροντας ότι οι σχετικές διατάξεις και πρακτικές έχουν καταργηθεί από τριετίας.

Στη συνεδρίαση της Αρχής κατά την 12-05-2015, μετά από τις υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1526/09-03-2015, Γ/ΕΞ/1529/09-03-2015 και Γ/ΕΞ/1527/09-03-2015 κλήσεις, παρέστησαν οι καταγγέλλοντες και οι εκπρόσωποι της Μαρινόπουλος Α.Ε. οι οποίοι εξέθεσαν προφορικά τις απόψεις τους και έλαβαν προθεσμία για την υποβολή εγγράφων υπομνημάτων.

Η Μαρινόπουλος Α.Ε. υπέβαλε το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2868/19-05-2015 υπόμνημα. Στα όσα είχε ήδη αναφέρει στην Αρχή προσθέτει ότι οι καταγγέλλοντες δεν έχουν υποστεί προσβολή του δικαιώματος στην προσωπικότητά τους ως εργαζόμενοι που παρακολουθούνται, καθώς και οι ίδιοι μπορούν να παραθέσουν μόνο δύο μικροπεριστατικά όπου τους έγινε παρατήρηση. Η εταιρεία υποστηρίζει ότι ακόμα κι αν συνέβησαν τα περιστατικά, αυτά δεν είναι αποτέλεσμα πολιτικής της εταιρείας που αποσκοπεί στην επιτήρηση των εργαζομένων, καθώς οι παρατηρήσεις ήταν περιστασιακές από τους (παρόντες κατά το περιστατικό) υπεύθυνους βάρδιας κι όχι από διευθυντικά στελέχη της εταιρείας.

Τέλος, επισημαίνει ξανά ότι μετά τις παρατηρήσεις της Αρχής προέβη σε διάφορες διορθώσεις και τροποποιήσεις και υποστηρίζει ότι η εταιρεία θεωρούσε στο παρελθόν ότι η απλή μεταφορά εικόνας δεν διαφοροποιείται από την απλή οπτική παρακολούθηση και άρα δεν αποτελούσε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτό μεταβλήθηκε με την οδηγία

1/2011 της Αρχής και εκ τούτου καθυστέρησε η γνωστοποίηση. Τούτο όμως δεν τεκμηριώνεται περαιτέρω.

Οι καταγγέλλοντες υπέβαλλαν τα υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2853/19-05-2015 και Γ/ΕΙΣ/2938/22-05-2015 υπομνήματα. Σε αυτά αναφέρουν ότι η αφαίρεση των καμερών από σημεία του SOC μετά από υπόδειξη της Αρχής, αποδεικνύει ότι η εταιρεία είχε παραβεί τη νομοθεσία, παρακολουθώντας τους εργαζομένους της, ακόμα δε και σε περιπτώσεις ευαίσθητων δεδομένων, όπως λήψη φαρμάκων. Τέλος, υποστηρίζουν ότι ο σκοπός της καταγγελίας δεν είναι εκδικητικός αλλά η προστασία των δικαιωμάτων των επιτηρούμενων εργαζομένων.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, άκουσε τον εισηγητή και τις διασαφηνίσεις από το βοηθό εισηγητή, ο οποίος στη συνέχεια αποχώρησε, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Το ζήτημα της χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών ρυθμίζεται στην υπ' αριθ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής. Βασική προϋπόθεση, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ν.2472/1997, για τη νομιμότητα της επεξεργασίας είναι η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα στοιχεία πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (αρ. 5 της οδηγίας). Η αρχή της αναλογικότητας στα συστήματα βιντεοεπιτήρησης εξειδικεύεται στα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας και στο Ειδικό μέρος αυτής.

2. Στο άρ. 5 της οδηγίας 1/2011 ορίζεται ότι *«η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Για το λόγο αυτό πρέπει να αποφεύγεται η εγκατάσταση συστήματος βιντεοεπιτήρησης για παραβάσεις ήσσονος σημασίας, π.χ. για την αντιμετώπιση του καπνίσματος στα σχολεία ή τη ρίψη απορριμμάτων σε δημόσιους χώρους.»*

3. Στο άρθρο 6, παρ. 3 της οδηγίας, αναφέρεται ότι δεν επιτρέπεται σε καμιά περίπτωση η λήψη εικόνας από χώρους στους οποίους τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν αυξημένες προσδοκίες για την ιδιωτικότητά τους, όπως από χώρους και προθαλάμους τουαλετών ανεξάρτητα του είδους της επιχείρησης ή του φορέα που βρίσκονται οι χώροι αυτοί.

4. Επίσης, στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι η χρήση καμερών με δυνατότητα στρέψης και εστίασης μπορεί να επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρακολουθεί κινήσεις φυσικών προσώπων σε πραγματικό χρόνο προκειμένου να επέμβει άμεσα προς αποτροπή κάποιου συμβάντος (π.χ. νυχτερινή ασφάλεια σε μεγάλους χώρους, όπως εργοστάσια, αποθήκες κ.ά.) και εφόσον έχουν ληφθεί όλα τα απαιτούμενα τεχνικά μέτρα για τον περιορισμό της περιοχής λήψης στην απολύτως απαραίτητη (π.χ. με χρήση της λειτουργίας απόκρυψης περιοχών - λειτουργία “μάσκας”).

5. Στο άρθρο 11 της οδηγίας 1/2011 της Αρχής ορίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για το απόρρητο και την ασφάλεια των δεδομένων καθώς και για την προστασία τους από κάθε μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Ειδικότερα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει, μεταξύ άλλων, να μεριμνά και για την αποφυγή αλόγιστης χρήσης οθονών προβολής.

6. Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας σε χώρους εργασίας εξειδικεύεται περαιτέρω στο άρθρο 7 της Οδηγίας. Όπως αναφέρεται στο άρθρο αυτό, το σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων αυτών, εκτός από ειδικές περιπτώσεις, που επισημαίνονται στην Οδηγία. Ως παράδειγμα αναφέρεται ο τυπικός χώρος γραφείων επιχείρησης όπου η βιντεοεπιτήρηση πρέπει να περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου, χωρίς να επιτηρούνται συγκεκριμένες αίθουσες γραφείων ή διάδρομοι. Εξαίρεση σε αυτό μπορεί να αποτελούν συγκεκριμένοι χώροι, όπως ταμεία ή χώροι με χρηματοκιβώτια, ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό κλπ., υπό τον όρο ότι οι κάμερες εστιάζουν στο αγαθό που προστατεύουν κι όχι στους χώρους των εργαζομένων. Όπως άλλωστε ορίζεται και στο τμήμα Ε', παρ. 6 – 8 της υπ' αριθμ. 115/2001 Οδηγίας της Αρχής για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, σχετικά με τη χρήση κυκλωμάτων παρακολούθησης, ηχοσκόπησης, βιντεοσκόπησης και άλλων συναφών συστημάτων σε χώρους εργασίας, τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω συστημάτων βιντεοεπιτήρησης που λειτουργούν σε χώρους εργασίας δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως αποκλειστικά κριτήρια για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων.

7. Τέλος, όσον αφορά στην υποχρέωση γνωστοποίησης, σχετικά με τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης, όπως αναφέρεται και στο άρ. 10 της οδηγίας 1/2011, εφαρμόζεται το άρ. 6 του ν. 2472/1997. Στα στοιχεία που πρέπει να γνωστοποιούνται περιλαμβάνονται η διεύθυνση όπου είναι εγκατεστημένο το αρχείο ή ο κύριος εξοπλισμός που υποστηρίζει την επεξεργασία (παρ. 2

β'), οι αποδέκτες ή οι κατηγορίες αποδεκτών (παρ. 2 στ') όπως και τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος και των μέτρων ασφαλείας του αρχείου ή της επεξεργασίας (παρ. 2 η'). Στην οδηγία 1/2011 τούτο εξειδικεύεται περαιτέρω, καθώς στο άρ. 10 παρ. 2 αναφέρεται ότι η γνωστοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή των τεχνικών μέσων που θα χρησιμοποιηθούν και των μέτρων που έχουν προβλεφθεί για την προστασία του απορρήτου και της ασφάλειας της επεξεργασίας.

8. Από την εξέταση των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι όσον αφορά στην καταγγελία για τη λειτουργία του S.O.C. και τη λήψη εικόνων από σημαντικό αριθμό καταστημάτων του υπεύθυνου επεξεργασίας, αυτό λειτούργησε με τον τρόπο αυτό από το 2010, χωρίς η λειτουργία αυτή να έχει γνωστοποιηθεί στην Αρχή. Διαπιστώνεται ότι το S.O.C. ήταν σε επιχειρησιακή λειτουργία για τα καταστήματα αυτά και δε λειτούργησε πιλοτικά. Συνεπώς, από το 2010 υπήρξε αλλαγή των βασικών χαρακτηριστικών του συστήματος και της διεύθυνσης του εξοπλισμού που υποστηρίζει την επεξεργασία σε σχέση με αυτά που είχαν γνωστοποιηθεί στην Αρχή κατά παράβαση του άρ. 6 του ν. 2472/1997. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας προέβη στη γνωστοποίηση αυτή καθυστερημένα (5-5-2015) λίγες ημέρες πριν από τη συζήτηση στην Αρχή και κατόπιν της αρχικής αναβολής και του επιτόπιου ελέγχου. Το επιχείρημα που αναφέρει για την καθυστέρηση γνωστοποίησης δεν μπορεί να γίνει δεκτό, καθώς και με την παλαιότερη οδηγία 1122/2000, που ίσχυε έως την έκδοση της οδηγίας 1/2011, η απλή επόπτευση και διαβίβαση εικόνας προσώπων εθεωρείτο επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Η λειτουργία του SOC παράλληλα με τα κατά τόπους συστήματα βιντεοεπιτήρησης είναι μέτρο που δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, αρκεί η λειτουργία του να πραγματοποιείται υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις. Μία βασική προϋπόθεση είναι η λήψη μέτρων ασφαλείας όπως προβλέπονται στο άρ. 11 της οδηγίας καθώς η διαβίβαση των δεδομένων μέσω δικτύου σε μεγαλύτερο αριθμό χρηστών ενέχει μεγαλύτερους κινδύνους. Ως προς τούτο, και με δεδομένο την ευρεία εφαρμογή του συστήματος –κεντρική επιτήρηση μεγάλου αριθμού καταστημάτων– απαιτείται η τυποποίηση των διαδικασιών του υπευθύνου, με την κατάρτιση σχετικών εσωτερικών εγγράφων, όπως πολιτική ορθής χρήσης του συστήματος, και τη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα προστασίας δεδομένων προσωπικού.

9. Όσον αφορά στις μη γνωστοποιηθείσες κάμερες σε χώρους του SOC, και ιδίως σε χώρο κουζίνας και σε εσωτερικό διάδρομο, ο υπεύθυνος υποστηρίζει ότι αυτές ήταν

εγκατεστημένες σε χώρο υψίστης ασφαλείας όπου πραγματοποιείται έλεγχος επισκεπτών και η χρήση τους αντιστοιχούσε αποκλειστικά σε λήψη εικόνας και όχι σε καταγραφή, ενώ οι κινούμενοι στο χώρο ήταν ειδικοί υπάλληλοι ασφαλείας επιχειρήσεων, οπότε το μέτρο είναι πρόσφορο και αναλογικό. Η επιχείρηση δήλωσε αρχικά ότι οι κάμερες παραμένουν σήμερα στο χώρο αλλά είναι ανενεργές. Τούτο επιβεβαιώθηκε κατά τον έλεγχο. Ακολούθως, η επιχείρηση προχώρησε σε γνωστοποίηση και σε αναλυτική τους περιγραφή – καθυστερημένα, σε σχέση με την αρχική τους εγκατάσταση και λειτουργία. Αφαίρεσε τις κάμερες από επίμαχους εσωτερικούς χώρους όπως την κουζίνα, τον εσωτερικό διάδρομο και το χώρο εγκατάστασης των οθονών ελέγχου. Η επιτήρηση περιορίζεται πλέον σε χώρους εισόδου και εξόδου, χώρους εγκαταστάσεων υπολογιστικής υποδομής και χώρους στάθμευσης όπου η επιτήρηση μπορεί να επιτραπεί. Παραδέχεται όμως ουσιαστικά ότι λειτούργησαν για ένα διάστημα, χωρίς να έχει γνωστοποιηθεί στην Αρχή.

Από τα ευρήματα του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι με πολύ απλές κινήσεις μπορεί το σύστημα να τεθεί σε λειτουργία. Δεν διαπιστώθηκε με βεβαιότητα αν κάτι τέτοιο έγινε στο παρελθόν, αλλά υπάρχουν ενδείξεις που υποδεικνύουν ότι το σύστημα αυτό είχε λειτουργήσει. Σε περίπτωση που το σύστημα τίθετο σε λειτουργία όπως είχε εγκατασταθεί αρχικά είναι βέβαιο, με βάση τα σημεία τοποθέτησης των καμερών, ότι αυτές θα συνέλεγαν περισσότερα δεδομένα από όσα απαιτούνται για την ικανοποίηση του σκοπού της προστασίας προσώπων και αγαθών. Από τα στοιχεία όμως της υπόθεσης δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί επιτήρηση εργαζομένων.

10. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρείχε διευκρινίσεις για τα ζητήματα που προέκυψαν από την επεξεργασία των γνωστοποιήσεών του. Διορθώθηκαν οι λανθασμένες ονομασίες καμερών και ακινητοποιήθηκαν σε ένα σημείο λήψης οι περιστρεφόμενες κάμερες. Όσον αφορά στον κανονισμό «κονσόλα ελέγχου 24 ώρες», διαπιστώθηκε ότι έχει πάψει να ισχύει από τριετίας ενώ δεν διαπιστώθηκε και κανένα περιστατικό χρήσης του κανονισμού αυτού στο παρελθόν.

11. Η τοποθέτηση οθόνης παρακολούθησης σε γραφείο Διεύθυνσης δεν ικανοποιεί την αρχή της αναλογικότητας, ακόμα κι αν είναι μικρά τα καταστήματα, καθώς τα δεδομένα ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για άλλο σκοπό από αυτόν για τον οποίο συλλέγονται, όπως για την επιτήρηση των εργαζομένων. Στην περίπτωση των μικρών καταστημάτων και όπου δεν υπάρχει αρμόδιο προσωπικό ασφαλείας που επιτηρεί τις κάμερες θα πρέπει να λαμβάνονται, εναλλακτικά, άλλα μέτρα που θα αποτρέπουν τη χρήση των συστημάτων για άλλο σκοπό, όπως

το να μην υπάρχει οθόνη επιτήρησης και να εποπτεύεται το υλικό μόνο όταν υπάρχει σχετικό περιστατικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή:

1) Επιβάλλει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 του ν. 2472/1997, στην εταιρεία Μαρινόπουλος Α.Ε. πρόστιμο τριών χιλιάδων (3.000) Ευρώ για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση της διατάξης του άρθρου 6 του ν. 2472/1997, όπως αναφέρεται στη σκέψη υπ' αριθμ. 8 της παρούσης.

2) Απευθύνει σύσταση στην εταιρεία Μαρινόπουλος Α.Ε. όπως προσαρμόσει τη λειτουργία των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης μέσω των οποίων επεξεργάζεται δεδομένα εικόνας με τον τρόπο που αναφέρεται στις σκέψεις υπ' αριθμ. 8, 9 και 11 του σκεπτικού της παρούσης.

Ο Πρόεδρος της Αρχής

Η Γραμματέας

Πέτρος Χριστόφορος

Γεωργία Παλαιολόγου